

Zakończenie **pracy** **magisterskiej z politologii**

Obrona liberalnej doktryny gospodarczej. Myśl polityczna Ludwiga von Misesa oraz Friedricha A. von Hayeka

„Liberalizm to zasada prawa politycznego, według którego władza publiczna, mimo swej potęgi, sama sobie narzuca ograniczenia, tak aby nawet kosztem tej władzy zostawić w rządzonym przez siebie państwie miejsce do życia dla wszystkich tych, którzy nie myślą ani nie czują tak jak ona, czyli tak jak silniejsi, jak większość. Liberalizm jest najwyższą formą wspaniałomyślności, jest prawem, które większość nadaje mniejszościom i jako takie jest najszlachetniejszym wołaniem, jakie rozległo się na ziemi od zarania dziejów. Proklamuje wolę współżycia z wrogiem, a co więcej, z wrogiem słabszym od siebie.” Tak pisał Jose Ortega y Gasset w swojej książce „Bunt mas i inne pisma socjologiczne”. Fragment ten bardzo dobrze przedstawia sens liberalizmu.

W pracy starałam się przedstawić liberalizm jako polityczną teorię czasów nowożytnych. Mimo tego, że ślady liberalizmu sięgają czasów starożytnych, jest on tworem nowoczesnym. Wskazują na to jego charakterystyczne cechy takie jak indywidualizm czy różnorodność form życia w społeczeństwie. Można powiedzieć, że liberalizm jest poszukiwaniem zasad sprawiedliwości politycznej, które regulowałyby racjonalną umowę jednostek mających różne koncepcje godziwego życia.

W pierwszym rozdziale pracy starałam się przedstawić i pokazać rozwój liberalizmu w Wielkiej Brytanii opierając się na doktrynach takich filozofów jak Hobbes, Locke, Hume, Bentham czy Stuart Mill. Mimo różnaitości form jaką stworzyli

myśliciele liberalni tamtego okresu można śmiało stwierdzić, że wielorakie odmiany liberalizmu mogą być rozumiane jako wariacje na temat wąskiego zestawu problemów. Uważam, że koncepcja jednostki i społeczeństwa jest na tyle ważna, że nadaje liberalizmowi tożsamość, która przewyższa jego wewnętrzną różnorodność. Oczywiście, jak wspomniałam w pracy niejednokrotnie wszystkie składniki koncepcji liberalnej ulegały zmianie i udoskonaleniu, a ich zawartość została wzbogacona. Jednak mimo to liberalizm pozostaje koncepcją integralną, gdzie bardzo wyraźnie widać podstawowe elementy myśli. Idee liberalne w Wielkiej Brytanii rozwijały się równolegle. Nie były one tworzone świadomie przez akty prawne lecz ewoluowały stopniowo jako wynik akceptowania lokalnych zwyczajów.

W kolejnych rozdziałach pracy zdecydowałam się na przedstawienie sylwetek dwóch filozofów, broniących dorobek klasycznego liberalizmu. Analizując największe dzieła Ludwiga von Misesa a następnie Friedricha Augusta von Hayeka, można zauważyć jak ich twórczość była wszechstronna.

Ludwig von Mises był uważany za przywódcę intelektualnego szkoły austriackiej. Dla Misesa liberalizm był koncepcją o szerokim zasięgu. Oznaczał dla niego ideologię obejmującą całość życia społecznego. W swoich kolejnych książkach wskazywał dlaczego, liberalizm koniecznie musi uznać demokrację za swoje polityczne następstwo i dlatego wszystkie ruchy antyliberalne, z socjalizmem włącznie muszą być jednocześnie antydemokratyczne. Mises dowodził, że ekonomia jest wynikiem działalności gospodarczej jednostek, które kierują się w życiu własnymi pragnieniami i decyzjami. Natomiast kapitalizm wolnorynkowy jest systemem gospodarczym, które daje możliwość rozwoju postępowej ludzkości. W książce, którą przytaczałam już niejednokrotnie w niniejszej pracy, autor zawarł następującą myśl: „Program liberalizmu, gdyby go streścić w jednym słowie, brzmiałby: własność. Państwo musi być tak zaplanowane, żeby zakres jego praw zostawiał jednostce

pewną wolność działania, w ramach której mogłaby się ona swobodnie poruszać. Obywatel nie może być tak ograniczony w swych działaniach, żeby – jeśli myśli inaczej niż ci, którzy sprawują władzę – jego jedynym wyborem było albo zginąć, albo zniszczyć maszynę państwa.”

Pod wpływem Misesa, Friedrich August von Hayek porzucił swoje socjalistyczne sympatie, stając się najbardziej znaczącym kontynuatorem szkoły austriackiej.

Po zapoznaniu się z większością dzieł stworzonych przez Friedricha August’a von Hayek’a można stwierdzić, że jest przede wszystkim ekonomistą i zwolennikiem gospodarki rynkowej, jednak pragnąc przekonać czytelnika do swych racji udało mu się stworzyć naukę o społeczeństwie. Nauka ta przedstawia jego filozoficzną, prawną jak i socjologiczną wizję społeczeństwa i miejsce jakie ma w nim zajmować jednostka. Jeszcze 50 lat temu Hayek był znany jedynie jako ekonomista. Dopiero w przeciągu ostatnich kilkudziesięciu lat cieszy się szerokim uznaniem jako filozof polityczny, który kontynuował tradycje klasycznego liberalizmu. Hayek potrafił połączyć ekonomię jako naukę z filozofią polityczną. Dzięki temu, pomimo, że koncepcje Hayeka wywodzą się z ekonomii, spełniają podstawową rolę w teorii społecznej i filozofii politycznej Hayeka, w kolejnych jej fazach rozwojowych.

Historia myśli politycznej liberalizmu dowiodła, że jest on zdolny do różnych przeobrażeń. U schyłku XX wieku zdołał poddać swe klasyczne założenia zarówno konserwatywnej, jak i socjalistycznej rewizji. Ta zdolność myśli liberalnej do dopasowania się do różnych zmian systemowych, nie oznacza, że liberalizm posiada gotową odpowiedź na każdy problem współczesności. Jednakże, nie ulega wątpliwości fakt, że realizacja wielu zasad liberalizmu uchroniła świat od wojen i pozwoliła zapewnić pokój i dobrobyt.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę

Obrona liberalnej doktryny gospodarczej. Myśl polityczna Ludwiga von Misesa oraz Friedricha A. von Hayeka

Monografie i opracowania

1. Balcerowicz L., Socjalizm, kapitalizm, transformacja. Szkice z przełomu epok, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1997;
2. Bentham J., Wprowadzenie do zasad moralności i prawodawstwa, przekł. Bogdan Nawroczyński, Wydawnictwo PWN Warszawa 1958;
3. Bentham J., A Fragment on Government and an Introduction to The Principles of Morals and Legislations, W. Harrison, Oxford 1948;
4. Berlin I., Dwie koncepcje wolności i inne eseje, ResPublica, Warszawa 1991;
5. Boaz D., Libertarianizm, Zysk i Ska, Poznań 2005;
6. Boehm-Bawerk E., Capital and Interest: A critical History of Economical Theory, Macmillan and Co., Londyn 1981;
7. Boehm-Bawerk E., The Positive Theory of Capital, Macmillan and Co., Londyn 1981;
8. Chojnicka K., Kozub – Ciembroniewicz W., Doktryny Polityczne XIXi XX wieku, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000;
9. Godłów- Legiędź Janina, Doktryna społeczno-ekonomiczna Friedricha von Hayeka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

1992;

10. Gray J., Liberalizm, tłum. R. Dziubecka, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994
11. Gray J., Dwie twarze liberalizmu, tłum P. Rymarczyk, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2001;
12. Gray J., Hayek on Liberty, Oxford: Blackwell, 1984,
13. Hayek F.A., Konstytucja wolności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007;
14. Hayek F.A., Droga do zniewolenia, Wydawnictwo ARCANA, Kraków 2009;
15. Hayek F.A., Zgubna pycha rozumu. O błędach socjalizmu., tłum. M.T. Kunińscy, Wydawnictwo ARCANA, Kraków 2004;
16. Hobbes T, Lewiatan, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2009;
17. Jan Paweł II Wspominając Deklarację Niepodległości [w] Jan Paweł II, Nauczanie społeczne 1978-1979, Wydawnictwo Ośrodek dokumentacji i studiów społecznych, Warszawa 1992;
18. Kacperski J. Szkoła austriacka wobec socjalizmu, Wydawnictwo Prohibita, Warszawa 2009;
19. Kelly P., Liberalizm, tłum. S. Królak, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2007;
20. Kowalczyk S., Liberalizm i jego filozofia, Wydawnictwo Unia, Katowice 1995;
21. Kuniński M., Wiedza, etyka i polityka w myśli F.A. von Hayeka, Księgarnia Akademicka, Kraków 1999;
22. Kwaśnicki W., Historia myśli liberalnej, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2000;
23. Legutko R., Dylematy kapitalizmu, Wydawnictwo Libertas, Paryż 1986;
24. Goodin R. E., P. Pettit, Przewodnik po współczesnej filozofii politycznej, tłum. C. Cieśliński, M. Poręba, Książka i Wiedza, Warszawa 1998;
25. Locke J., Dwa traktaty o rządzie, Tłum. Z. Ran, PWN, Warszawa 1992;
26. Machiavelli N., Książę, tłum. W. Rzymowski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987;
27. Mannheim K., Człowiek i społeczeństwo w dobie

przebudowy, tłum. Andrzej Raźniewski, PWN, Warszawa 1974;

28. Marks K., Przyczynek do krytyki heglowskiej filozofii prawa, [w:] Marks K., F. Engels, Wybrane pisma filozoficzne 1844-1846, Książka i Wiedza, Warszawa 1958;
29. Menger C. Principles of Economics, New York University Press, New York 1976;
30. Mikłaszewska J., Libertariańskie koncepcje wolności i własności, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1994;
31. Mill J.S., O rządzie reprezentatywnym. Poddaństwo kobiet, przeł. G. Czernicki, Wydawnictwo Znak, Kraków 1995
32. Mill J.S., O wolności, przeł. Maria Ossowska, Amelia Kurlandzka, Wydawnictwo Znak, Warszawa 2006
33. Mises von L., Liberalizm w tradycji klasycznej, tłum. S. Czarnik, Wydawnictwo ARACANA, Kraków 2004;
34. Mises von L., Human Action, tłum. Falkowski, Fundacja Instytut Ludwiga von Misesa, Warszawa 2007;
35. Mises von L., Interwencjonizm, ARACANA, Kraków 2005;
36. Mises, Planowany chaos, Wydawnictwo: Fijorr Publishing Co., Lublin-Rzeszów 2002;
37. Mises von L., Biurokracja, tłum. J. Kłós, Instytut Liberalno – Konserwatywny, Fijorr Publishing Co., Lublin – Chicago – Warszawa 2005;
38. Mises von L., Mentalność antykapitalistyczna, tłum. J. M. Małek, Wydawnictwo ARACANA, Kraków 2005;
39. Oakeshott M., Rationalism in Politics [w] J. Gray, Liberalizm, Wydawnictwo Znak, Kraków 1994;
40. Rau Z., Liberalizm: zarys myśli politycznej XIX i XX wieku, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2000;
41. Rousseau J. J., Umowa społeczna, Wydawnictwo Antyk – Marek Derewiecki, Warszawa 1993;
42. Russell B., Freedom and Government [w:] R. N. Anshen, Freedom, Its Meaning, Brace & Co., New York 1940;
43. Sargent L.T., Contemporary Political Ideologies, Cengage Learning, New York 1972;

44. Sartori G, Teoria demokracji, tłum. P. Amsterdamski, D. Grinberg, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994;
45. Seidler G.L., Myśl polityczna czasów nowożytnych, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978;
46. Skarżyński R., Od liberalizmu do totalitaryzmu, Wydawnictwo Znak, Warszawa 2002;
47. Smith A., Teoria uczuć moralnych, tłum. D. Petsch, PWN, Kraków 1989;
48. Sobolewska B., Sobolewski M., „Myśl polityczna XIX i XX wieku. Liberalizm”, PWN, Warszawa 1978;
49. Sylwestrzak A., Historia doktryn politycznych i prawnych, LexisNexis, Warszawa 2000;
50. Szacki J., Historia myśli socjologicznej, PWN, Warszawa 2002;
51. Zięba A., Współczesne brytyjskie doktryny polityczne, Wydawnictwo Aletheia, Białystok 2001.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.